

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. M.E.A. Wildenburg, drs. T. Bartel-Lely, mr. N. Gunes)

Uitspraaknr. 03.058-03.063

Datum:

6 oktober 2003

Niet adequaat optreden tegen pesten en niet serieus nemen van ouders; deels gegrond; primair onderwijs.

De klacht

LKC 03.063: Ouders klagen over de onzorgvuldige handelwijze van de groepsleerkracht met betrekking tot hen en hun dochter.

De groepsleerkracht van hun dochter is niet opgetreden tegen het pesten van hun dochter.

Daarnaast heeft hun dochter haar eigen stoel moeten versieren voor haar verjaardag.

De groepsleerkracht heeft hun dochter bij een groepsopstelling halverwege het jaar naast een klasgenote gezet waar hun dochter door werd gepest. Hun dochter was met dit meisje bevriend geweest, maar had de vriendschap om haar moverende redenen verbroken. Het

meisje nam hiermee geen genoegen. Ook mocht hun dochter een toets niet overmaken toen zij die slecht had gemaakt nadat ze was gepest. Ten slotte heeft de leerkracht volgens de ouders een gebeurtenis waar de moeder en haar dochter bij waren betrokken verkeerd afgehandeld, door alleen af te gaan op informatie van en leerling en niet de moeder en haar dochter naar hun visie van het gebeuren te vragen.

De groepsleerkracht heeft al het gestelde ontkend.

LKC 03.058: De ouders klagen tevens over de onzorgvuldige handelwijze van de directeur. Zij stellen dat de directeur de groepsleerkracht heeft opgedragen hun dochter in het bijzijn van de klas te vragen waarom zij niet met een andere leerling wilde spelen. Ouders hadden de leerkracht verzocht dit niet te doen. Volgens de directeur zou het echter niet in het concept van het op school gehanteerde 'ontwikkelingsgericht onderwijs' passen hier geen aandacht aan te besteden.

De directeur heeft volgens de ouders een onverantwoord risico genomen door de vader en de vader van het meisje waarmee hun dochter de vriendschap had verbroken bij hem uit te nodigen voor een gesprek en hen van elkaars aanwezigheid tijdens dat gesprek niet vooraf op de hoogte te brengen.

Ten slotte heeft de directeur hen een beperkt schoolverbod opgelegd en heeft hij hen onjuiste en onvolledige informatie over de klachtenprocedure verstrekt.

De directeur heeft al het door de ouders gestelde weersproken.

Overwegingen van de Commissie inzake LKC 03.063

1. Pesten

De Commissie stelt vast dat de door de ouders specifiek beschreven incidenten alle betrekking hebben op de periode na de nieuwe groepsopstelling. Het eerste en het derde klachtonderdeel worden om die reden gezamenlijk behandeld onder 3.

2. Onprofessionele opstelling in de klas

De ouders hebben de school verzocht de leerlingen van de combinatiegroep 6/7 geen tekst en uitleg te geven over de reden van de beëindiging van de vriendschap tussen hun dochter en haar klasgenote nu de gebeurtenissen die de aanleiding daartoe vormden voor alle betrokkenen gevoelig lagen. De Commissie acht het desalniettemin voorstelbaar dat leerlingen die een klasgenote een hechte vriendschap plotseling zien verbreken bij die betreffende leerling gaan informeren naar de reden daarvoor. De Commissie heeft er kennis van genomen dat de leerlingen van De Windroos in het kader van het 'ontwikkelingsgericht onderwijs' (OGO) gewend zijn elkaar in klassenverband vragen te stellen. Partijen konden echter verwachten dat leerlingen de dochter daarover ook individueel (in de klas en op het schoolplein) zouden benaderen. De leerkracht heeft de klas gevraagd de leerlinge over dit onderwerp zo veel mogelijk met rust te laten. De Commissie is van oordeel dat de groepsleerkracht in voldoende mate heeft getracht te voorkomen dat leerlingen haar zouden bevragen.

In haar verweer tegen het klachtonderdeel dat zij de leerlinge in het bijzijn van de klas heeft gevraagd waarom zij niet met een andere leerling wilde spelen heeft de groepsleerkracht verklaard dat zij haar heeft gevraagd of zij aan haar klasgenote wilde uitleggen waarom zij niet meer met haar wilde spelen. De groepsleerkracht heeft verklaard dat toen de leerlinge aangaf dat zij daarover niet wilde praten zij daar verder ook niet op heeft aangedrongen. De Commissie acht de lezing van de leerkracht aannemelijk.

De ouders hebben de groepsleerkracht ook verzocht hun dochter niet met vragen over het verbreken van de vriendschap lastig te vallen. Een groepsleerkracht dient echter niet het belang van één leerling te behartigen, maar het welbevinden van alle kinderen in de groep in de gaten te houden. De Commissie acht het verdedigbaar dat de groepsleerkracht het noodzakelijk vond de leerlinge te vragen aan haar voormalige vriendin uit te leggen wat haar beweegredenen waren om de vriendschap te verbreken. Het was dan ook in het belang van de klasgenote de leerlinge dat de groepsleerkracht haar vroeg met dat meisje te praten. De leerkracht heeft aangegeven dat zij verder niet bij haar heeft aangedrongen. Op deze wijze heeft de groepsleerkracht ook de belangen van de leerlinge in het oog gehouden. Hiermee heeft de leerkracht blijk gegeven van het op professionele wijze nemen van de verantwoordelijkheid voor haar leerlingen.

De Commissie stelt met betrekking tot het klachtonderdeel over het versieren van de verjaardagsstoel voorop dat de school zelf vaststelt hoe op school verjaardagen worden gevierd. De Commissie toetst dan ook slechts marginaal of de handelwijze van de school - en in dit geval specifiek de groepsleerkracht - toelaatbaar is geweest. De Commissie acht het acceptabel dat een leerling als dit zo uitkomt zelf zijn of haar stoel moet versieren, tenzij dit kind het enige is dat zijn of haar stoel zelf moet versieren. Hiervan is niet gebleken.

De Commissie oordeelt dat de groepsleerkracht zich op de door de ouders naar voren gebrachte punten niet onprofessioneel heeft opgesteld in de klas.

Het klachtonderdeel is ongegrond.

3. Pesten en toebedelen plaats in de klas waardoor de leerlinge (meer) werd gepest

De ouders hebben aangegeven dat hun dochter werd gepest. Zij hebben hun stelling onderbouwd door erop te wijzen dat hun dochter door het pesten last had van spanningsklachten. De ouders hebben voorts enkele specifieke incidenten beschreven die alle hebben plaatsgevonden na de kerstvakantie. Ten slotte hebben de ouders verklaard dat hun dochter steeds werd lastiggevallen door medeleerlingen met vragen over haar verbroken vriendschap.

Spanningsklachten en impact die de gebeurtenissen bij de bewuste klasgenote thuis mogelijk op de leerlinge kunnen hebben gehad

In het klaagschrift hebben de ouders aangegeven dat hun dochter in het verleden - toen zij nog niet gepest werd - al last had van diverse lichamelijke klachten. De ouders hebben weliswaar ter zitting naar voren gebracht dat hun dochter meer last had van haar (spannings)klachten, maar hij heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat deze klachten samenhangen met de gebeurtenissen op school. Het is mogelijk dat bestaande klachten door pestgedrag verergeren, maar dit kan ook zijn oorzaak vinden in andere omstandigheden.

De Commissie beoogt daarmee niet de impact van de gebeurtenissen die hebben geleid tot het verbreken van de vriendschap tussen de twee meisjes te bagatelliseren. De Commissie heeft van de ouders echter vernomen dat de gebeurtenissen die geleid hebben tot het verbreken van de vriendschap na schooltijd tijdens het spelen bij de bewuste klasgenote thuis hebben plaatsgevonden. De Commissie wijst er dan ook op dat het bij de behandeling van dit klachtonderdeel slechts gaat om de door de ouders gestelde peestsituaties voor zover die op school hebben plaatsgevonden. De vraag die hier specifiek aan de orde is, is of de groepsleerkracht heeft nagelaten in te grijpen wanneer de leerlinge in de klas gepest werd. Daartoe dient eerst vastgesteld te worden of er op enig moment sprake is geweest van pesten.

Pesten

De Commissie stelt voorop dat er verschillende betekenissen aan het woord 'pesten' kunnen worden gegeven. De Commissie maakt een onderscheid tussen plagen en pesten. Kenmerkend voor pesten is onder meer de scheve machtssituatie (het gepeste kind kan zich tegen het pesten niet verweren). Daarnaast is pesten structureel van aard en het is gericht tegen één persoon.

Door de ouders is niet nader onderbouwd en geconcretiseerd waar het pesten op school vóór de kerstvakantie uit bestaan zou hebben. Wel hebben zij beschreven wat hun dochter voor de kerstvakantie bij haar klasgenootje thuis heeft meegemaakt. De Commissie kan niet uitsluitend op grond van die beschrijving vaststellen dat hun dochter in de periode voor de kerstvakantie door het bewuste klasgenootje of door enige andere leerling op school is gepest. De ouders hebben diverse incidenten die zich afspeelden na de kerstvakantie in detail beschreven. Daarover heeft de groepsleerkracht meegedeeld dat zij niet alles heeft zien gebeuren. Het 'achtervolgingsincident' en het 'verkiezingsincident' herinnert zij zich wel. De incidenten merkt zij niet aan als pesten maar als plagen. Daarnaast heeft zij vastgesteld dat de leerlinge zelf zich ook wel eens aan plagerijen schuldig maakte.

De Commissie heeft van het 'achtervolgingsincident' en het 'verkiezingsincident' - hoe beangstigend of vervelend deze ook voor de leerlinge kunnen zijn geweest - niet kunnen vaststellen dat deze een stelselmatig karakter hebben gehad. Zodoende kan niet worden vastgesteld dat hier sprake was van pesten.

Met betrekking tot de overige door de ouders beschreven situaties heeft de groepsleerkracht erop gewezen dat ook nadat de ouders haar erop hebben aangesproken dat hun dochter werd gepest zij niet heeft opgemerkt dat dat daadwerkelijk het geval was. De groepsleerkracht heeft ter onderbouwing van haar stellingen enkele verklaringen van ouders van haar leerlingen ingediend. Daarin wordt aangegeven dat er in de groep wel plagerijen plaatsvonden, maar dat deze ouders en hun kinderen nooit hebben gemerkt dat er gepest werd in de groep.

De Commissie ziet zich hier geconfronteerd met twee tegenstrijdige visies. Nu de ouders in tegenstelling tot de groepsleerkracht hun visie niet nader hebben onderbouwd moet de Commissie concluderen dat er ook in de door de ouders beschreven overige situaties niet kan worden vastgesteld dat daar sprake was van pesten.

Bevragen door leerlingen

Met betrekking tot de stelling van de ouders dat het bevragen door leerlingen aangemerkt dient te worden als pesten oordeelt de Commissie als volgt. Onder 2. heeft de Commissie reeds aangegeven dat zij het voorstelbaar acht dat leerlingen die een klasgenote een hechte vriendschap plotseling zien verbreken bij die betreffende leerling gaan informeren naar de reden daarvan. De Commissie heeft niet kunnen vaststellen dat de leerlingen die de desbetreffende leerlinge hebben bevragd dit deden vanuit een scheve machtssituatie. Ook is niet vast komen te staan dat de leerlinge door haar klasgenoten systematisch en doelbewust om haar te pesten, werd bevragd. De Commissie kan dan ook niet vaststellen dat hier geen sprake was van pesten, hoe vervelend dit bevragen voor de leerlinge ook was.

Toebedelen van plaats in de klas

Omdat niet vast is komen te staan dat de leerlinge gepest is, komt de Commissie niet meer toe aan beantwoording van de vraag of zij meer gepest werd dan voorheen doordat de groepsleerkracht haar in januari 2003 een nieuwe plaats in de klas heeft toebedeeld.

De Commissie merkt hierover nog het volgende op. De ouders hebben niet weersproken dat korte tijd nadat de twee meisjes uit elkaar werden geplaatst onder meer hun dochter en haar voormalige vriendin aan de groepsleerkracht hebben gevraagd of zij weer bij elkaar mochten zitten. De ouders hebben evenmin weersproken dat de groepsleerkracht aan hun dochter heeft gevraagd of zij dat echt wel wilde. Bovendien hebben de ouders bevestigd dat zij akkoord zijn gegaan de meisjes voor een periode van ongeveer twee weken weer bij elkaar in een groepje te plaatsen. Het besluit om hun dochter een plaats in de buurt van het bewuste klasgenootje en andere potentiële pesters toe te bedelen is dus in overleg met de ouders genomen.

De Commissie stelt vast dat de ouders hun zorgen hebben gehad om het welzijn van hun dochter. Ook al hebben de groepsleerkracht en de medeleerlingen van hun dochter wellicht niet zo gehandeld als de ouders voor ogen heeft gestaan, dit levert niet automatisch pesten op. De Commissie kan op grond van bovenstaande niet concluderen dat de leerlinge op school is gepest in de betekenis die de Commissie daaraan toekent.

De Commissie acht dit onderdeel van de klacht op alle punten ongegrond.

4. Weigering overmaken toets begrijpend lezen

De Commissie wijst er op dat de uitkomsten van toetsen in groep 7 geen enkel rechtsgevolg voor een leerling met zich meebrengen. Het afnemen van een toets is slechts een meetmoment voor de groepsleerkracht. De uitkomst biedt de groepsleerkracht inzicht in de voortgang van de leerlingen.

De Commissie heeft er kennis van genomen dat de school het beleid heeft toetsen in beginsel niet over te laten maken. De school komt hierin een grote mate van vrijheid toe. De Commissie toetst daarom slechts marginaal en spitst zich daarbij toe op de vraag of de groepsleerkracht zorgvuldig heeft gehandeld.

De ouders hebben niet aangetoond dat andere leerlingen de toets begrijpend lezen mochten overdoen. De groepsleerkracht heeft aangegeven dat zij, om tegemoet te komen aan de moeder, haar heeft toegezegd te zullen bezien of zij van het gangbare beleid kon afwijken. Een aanleiding daartoe zou kunnen zijn dat de leerlinge de toets onder niveau zou hebben gemaakt. De groepsleerkracht heeft aan de moeder gemeld dat dat niet het geval bleek te zijn. Uit de door de groepsleerkracht ingediende stukken blijkt ook dat de leerlinge de toets op niveau heeft gemaakt. Er was dan ook geen reden om de toets te laten overdoen.

De groepsleerkracht heeft niet onzorgvuldig gehandeld door te weigeren de leerlinge de toets over te laten doen.

Het klachtonderdeel is ongegrond.

5. Bejegening van moeder en haar kinderen na 'verkiezingsincident'

De ouders hebben niet aannemelijk kunnen maken dat de door hen geschetste gebeurtenissen rond het 'verkiezingsincident' daadwerkelijk zo hebben plaatsgevonden. Ook de groepsleerkracht heeft haar stellingen niet nader kunnen onderbouwen. Het klachtonderdeel kan om die reden niet gegrond worden verklaard.

Overwegingen van de Commissie inzake LKC 03.058

1. Opdracht aan groepsleerkracht de leerlinge in het bijzijn van de klas te bevragen

De Commissie heeft vastgesteld dat de groepsleerkracht heeft verklaard dat zij inderdaad - hoewel naar haar mening voor de klas onhoorbaar - de leerlinge over de situatie heeft aangesproken. Zij heeft aangegeven dat zij haar niet ter verantwoording heeft geroepen maar dat zij slechts aan haar heeft gevraagd of zij aan haar klasgenootje wilde uitleggen waarom zij niet meer met haar wilde spelen.

Daarnaast heeft de directeur aangegeven dat het beleid van de school is om de dingen met elkaar te bespreken. Hij heeft daarbij gewezen op het feit dat de school het zogenaamde 'ontwikkelingsgericht onderwijs' (OGO) hanteert en dat hij daar in een gesprek met de vader mogelijk naar heeft verwezen.

De Commissie acht op grond van het voorgaande het door verweerders gestelde aannemelijk. De Commissie heeft niet vast kunnen stellen dat de directeur de groepsleerkracht een opdracht heeft gegeven zoals door de ouders gesteld.

Het staat de school vrij beleid vast te stellen en dit na te leven. De ouders waren bekend met het feit dat De Windroos een OGO-school is. Mogelijk was de intentie van verweerders anders dan zoals die op de ouder en hun dochter is overgekomen. Door in te stemmen met de handelwijze van de groepsleerkracht (moeilijke situaties tussen leerlingen bespreekbaar trachten te maken) heeft de directeur naar het oordeel van de Commissie niet onzorgvuldig gehandeld.

Het klachtonderdeel is ongegrond.

2. Uitnodigen vaders voor gesprek zonder hen van elkaars aanwezigheid vooraf op de hoogte te brengen

De directeur heeft tegen het klachtonderdeel ingebracht dat hij de risico's van tevoren heeft ingeschat. Hij dacht niet dat het samenbrengen van de vaders tot grote spanning zou leiden. Hij heeft wel erkend dat er enige spanning tussen de twee vaders voelbaar was.

De Commissie heeft er ook kennis van genomen dat aan de vader pas tijdens het gesprek is meegedeeld voor welk doel hij was uitgenodigd voor het gesprek.

De Commissie stelt voorop dat het van correct gedrag getuigt iemand vooraf te vertellen wat de reden is voor het aangaan van een gesprek en diegene ook van tevoren op de hoogte te stellen van het feit dat er ook een andere partij is uitgenodigd. Dit laatste klemt temeer als de uitnodigende partij op de hoogte is van het feit dat er mogelijk frictie bestaat tussen de twee die hij uitnodigt. De Commissie acht het echter niet aannemelijk dat de directeur door te handelen zoals hij heeft gedaan een onverantwoord risico heeft genomen. Wel acht de Commissie de door de directeur gekozen handelwijze onzorgvuldig.

Het klachtonderdeel is gegrond.

3. Schriftelijk beperkt schoolverbod

Afgezien van het feit dat een directeur niet bevoegd is om ouders een beperkt schoolverbod op te leggen heeft de Commissie vastgesteld dat de gewraakte passage, die is opgenomen in een aan de Commissie overgelegde brief, verwijst naar een regel die geldt voor alle ouders. Het betreft een regel die is ingesteld opdat ouders die hun kinderen ophalen de lessen zo min mogelijk storen. Er is hier naar het oordeel van de Commissie dan ook geen sprake van een

beperkt schoolverbod.

De ouders hebben in het gesprek met de directeur en ter zitting aangevoerd dat hun dochter erge last had van spanningsklachten. Dat was voor hen reden om hun dochter toch tot in de klas te brengen. De Commissie wijst erop dat ouders niet naar eigen inzicht kunnen bepalen of zij hun kinderen tot in de klas brengen. De beslissing om voor bepaalde ouders een uitzondering te maken is voorbehouden aan de school.

Het klachtonderdeel is ongegrond.

4. Verschaffen onjuiste en onvolledige informatie over de klachtenprocedure

De directeur heeft erkend dat hij onjuiste informatie over de klachtenprocedure aan de ouders heeft verstrekt. Hij heeft hen in plaats van naar het bevoegd gezag verwezen naar de gemeente.

De Commissie heeft op grond van de aan haar overgelegde stukken vastgesteld dat de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij een onafhankelijke klachtencommissie noch in de schoolgids van 2000-2001, noch in die van 2003-2004 wordt genoemd. Daardoor is voor ouders (en andere potentiële de ouders) niet kenbaar dat de school aangesloten is bij een onafhankelijke klachtencommissie (in dit geval de LKC). Daarnaast staat ook niet in de schoolgids vermeld dat de ouders zich desgewenst rechtstreeks tot de LKC kunnen wenden. De Commissie heeft reeds eerder in haar adviezen uitgesproken dat de ouders hun klacht zelfstandig moeten kunnen indienen, zonder eerst bij de school naar het adres van de Commissie te hoeven informeren. Daarom dient tenminste in de schoolgids vermeld te worden bij welke klachtencommissie de school is aangesloten en welke mogelijkheden de ouders hebben om rechtstreeks met die commissie in contact te treden. Ook dient overigens vermeld te worden op welke voor potentiële de ouders gemakkelijk te bereiken plaats de geldende klachtenregeling kan worden ingezien. De Commissie zal aan het bevoegd gezag hierover een aanbeveling richten.

De Commissie acht het klachtonderdeel over het verstrekken van onjuiste en onvolledige informatie over de klachtenregeling op grond van bovenstaande overwegingen en mede gezien het feit dat de directeur - binnen de school - de eindverantwoordelijke is voor de inhoud van de schoolgids gegrond.

5. Leerlingdossier

Het is mogelijk dat ouders of verzorgers van een leerling om inzage of een kopie van het dossier verzoeken. Het leerlingdossier blijft dan wel eigendom van de school. Het is immers een door de school opgesteld dossier, dat niet alleen wordt opgebouwd ten behoeve van de betrokken leerling maar ook ten behoeve van de school zelf. De school kan dan ook na vertrek van een leerling over het dossier blijven beschikken, zij het uiteraard binnen de grenzen die de wet daaraan stelt.

De Commissie wijst erop dat het gebruikelijk is dat wanneer een leerling zijn of haar oude school verlaat, deze school het wettelijk verplichte onderwijskundig rapport dat zij aan de opvolgende school doet toekomen vergezeld doet gaan van (een kopie van) het leerlingdossier. Dit gebeurt zowel in het geval de opvolgende school een andere basisschool is, als wanneer het een middelbare school betreft. Om mogelijk opvolgende scholen over de achtergronden van de leerling te kunnen informeren wordt de school geacht (een kopie van) het dossier nog enkele jaren te bewaren nadat de betrokken leerling de school heeft verlaten. In dit licht bezien is het niet onrechtmatig dat De Windroos het originele leerlingdossier van hun kinderen heeft behouden.

De ouders hebben de school bij brief verboden om derden inzage in het dossier te verschaffen of kopieën van (stukken uit) het dossier ter beschikking van derden te stellen. De ouders hebben gesteld dat de school om die reden de gegevens uit het leerlingdossier niet had mogen

gebruiken voor het voeren van verweer in deze klachtprocedure.

Met het door de ouders opgelegde verbod zouden de ouders het verweerders feitelijk onmogelijk maken hun visie met enig schriftelijk materiaal te onderbouwen. De Commissie is van oordeel dat het gebruik van de gegevens uit het leerlingdossier voor het voeren van verweer in deze klachtenprocedure noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van verweerders. Daarbij neemt de Commissie tevens in aanmerking dat, nu zowel de door partijen ingediende stukken als de hoorzitting niet openbaar zijn voor derden, het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van hun dochter daardoor niet wordt geschaad.

Oordeel van de Commissie

Klacht tegen leerkracht ongegrond.

Klachten tegen directeur over de uitnodiging voor een gesprek en het verstekken van informatie over de klachtenregeling zijn gegrond. De overige klachten zijn ongegrond.

Ambtshalve

De Commissie heeft kennis genomen van een door de ouders ingediende brief van hun hand, gericht aan de ouders/verzorgers en klasgenoten van hun beide kinderen. In deze brief hebben klagers uitlatingen gedaan die deels als grievend voor de directeur en groepsleerkracht kunnen worden aangemerkt omdat daarin hun vakmanschap in het geding is. Gezien het oordeel van de Commissie adviseert zij het bevoegd gezag verweerders op een door het bevoegd gezag nader te bepalen en passende wijze te rehabiliteren.

Advies aan het bevoegd gezag

1. In overleg treden met de directeur over de wijze waarop in de schoolgids aandacht besteed dient te worden over de werking van de op de school geldende klachtenregeling;
2. met de directeur bespreken hoe met ouders op correcte wijze in gesprek gegaan moet worden;
3. zorgdragen voor een passende rehabilitatie van verweerders binnen de school.